

Den glemte graden – *licentiatus medicinae*

Fram til 1845 var det å ta doktorgrad ved vårt universitet en to-trinns-affære. Først måtte man legge fram et arbeid til forsvar for lisensiatgraden. Når dette var i orden, kunne man gå videre og forsvare sin doktorgrad.

På grunn av det lille antall doktorarbeider i denne perioden, ble også antallet lisensiatgrader lite. Det var bare fire medisinske doktorgrader før 1845. Frederik Holst (1791–1871), Universitetets første doktorand, tok doktorgrad i 1817 om radesyken «*Morbus, quem Radesyge vocant, quinam sit, quanamque ratione e Scandinavia tollendus? Commentatio.*», men dette var forutgått av hans lisensiatgrad over et helt annet emne i 1816, nemlig medisinsk bruk av salpetersyre: «*De acidi nitrici usu medico.*»¹

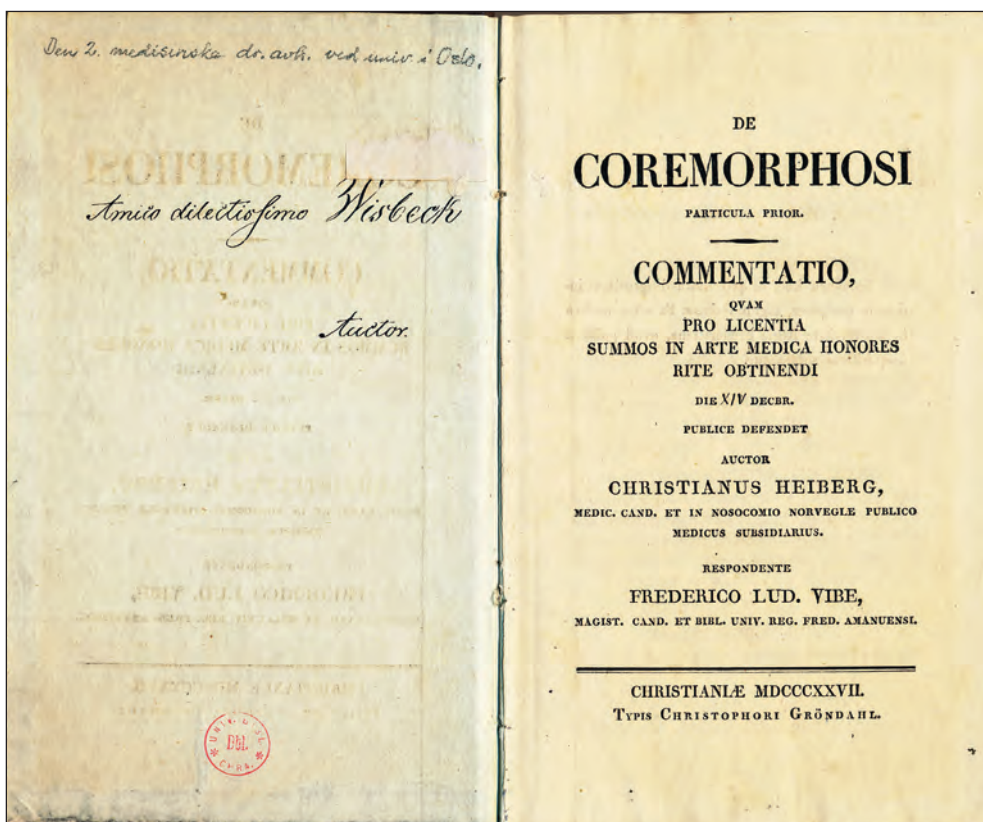
For de andre kandidatene var det vanlig at licentiat- og doktoravhandlingene var del 1 og del 2 av samme arbeid. Jens Johan Hjort (1798–1873) forsvarte således første del av sin avhandling om øyets netthinne med lisensiatarbeidet «*De fonctione retinae*» i 1826 og tok doktorgraden på dette i 1830. Christen Heiberg (1799–1872) forsvarte først lisensiatdelen av sin avhandling om kunstig pupill «*De coremorphosi*» i 1827, og tok doktorgraden på dette samtidig med Hjort i 1830.

Frantz Christian Faye (1806–1890) var den siste som disputerte på denne måten etter det gamle reglementet med lisensiatgrad over første del av arbeidet om sædblæren «*De vesiculis seminalibus*» i 1841, med påfølgende doktorgrad i 1842.

Det kunne imidlertid hende at framtidsplanene ble endret, slik at det ikke ble noen doktorgrad etter lisensiatgraden. Thomas Lauritz Christian Frederik Blich (1810–1879) var lege i Drammen og hadde sterke akademiske interesser. Han forsvarte lisensiatgraden i 1837 på et arbeid om forsnoringer i hjertet «*De stenosi ostiorum cordis. Pars prior.*» Avhandlingen er en meget grundig og ryddig litteraturoversikt over temaet. Men det ble ikke noen del to og doktordisputas. Legearbeidet og andre interesser krevde sitt. Blich var meget allsidig og en språkbegavelse. F. eks. lærte han seg kinesisk så godt at han kunne brevveksle med kinesiske kolleger. Han ble æresdoktor ved universitetet i Uppsala i 1877.

I 1845 var det slutt med å måtte gjennom to forsvar for å avlegge doktorgrad, selv om graden som sådan eksisterte til 1854. Ettersom tiden gikk

1 Holsts lisensiatavhandling er avbildet på forsiden av Tidsskriftet for den norske legeförening nr. 10/2001. Doktoravhandlingens tittelblad er gjengitt i Larsen Ø. *Mangfoldig medisin*. Oslo: Det medisinske fakultet, 1989, s. 154. En norsk utgave er gitt ut av Lie AHK i 2005.

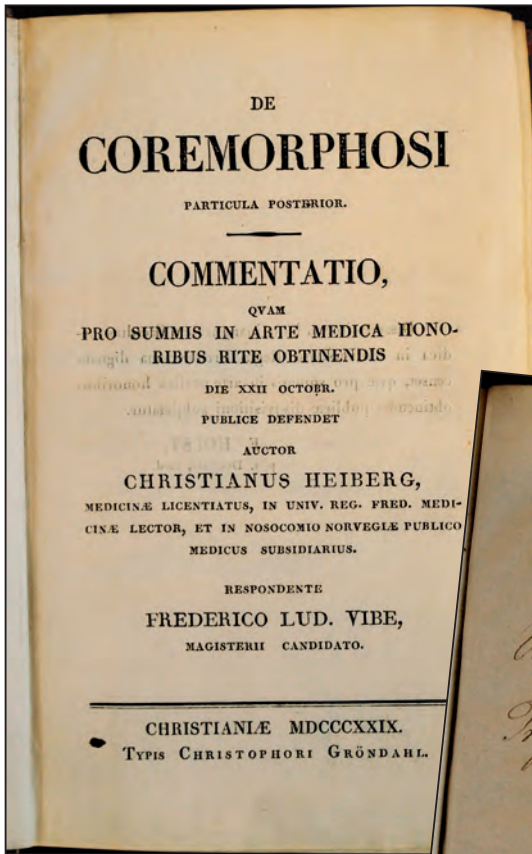

Figur 1: Christen Heibergs lisentiatavhandling fra 1827. Som vi ser, har boka en håndskrevet dedikasjon til hans studiereisekamerat fra 1823-1824 Christian Wisbech (1801-1869), kfr. Larsen Ø, Heiberg A, op. cit, 2008. (Eget eksemplar, foto Øivind Larsen 2014)

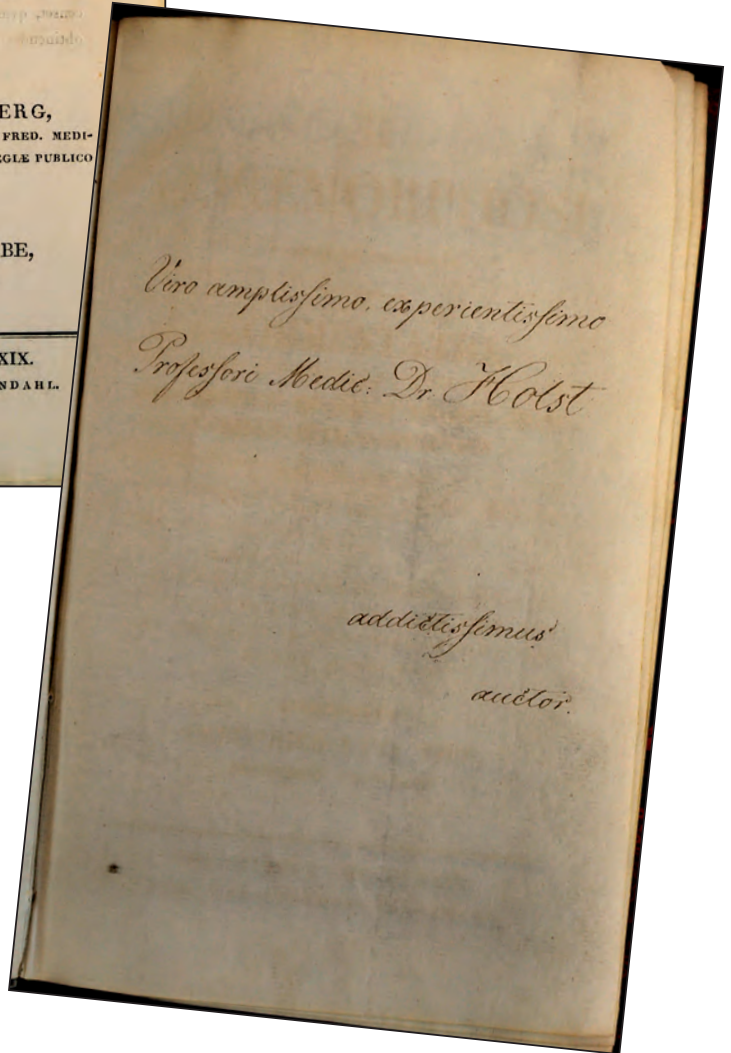
og disputasantallet økte, ville også omveien om en lisensiatgrad som forutsetning for doktorgrad ha vært en kapasitetsmessig umulighet – kfr. de omfattende listene over disputaser! Seremoniellet og det sosiale ved en disputas var dessuten en betydelig sak.²

Fra 1955 har det i prinsippet igjen vært mulig å framlegge et lisensiatarbeid ved Universitetet, men som en selvstendig disputas, lavere rangert enn doktorgraden. Dette har ikke vært aktuelt innen medisin.

2 Presten Claus Pavels (1769–1822) har beskrevet både Holsts lisensiatgradforsvar og doktordisputas, se henholdsvis Nordhagen R. Akademiske grader og skiftende sans for seremonier. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1995; 115: 3753-6 og Lie AHK op.cit. *Michael*; Supplement 2, 2005.

Figur 2 og 3: Christen Heibergs doktoravhandling, en fortsettelse over samme tema som lisentiatavhandlingen, trykt i 1829 og forsvart i 1830. I dette Nasjonalbibliotekets eksemplar har Frederik Holst fått en dedikasjon på smusstittelbladet. (Foto: Øivind Larsen 2014)

DISSERTATIO
DE
STENOSI OSTIORUM
CORDIS.

Pars prior,
quam pro licentia summos in arte medica honores
obtinendi publice defendet auctor

T. L. C. F. BLICH,

Medicus practicus Drafnienſis.

Respondente

A. SCHWEIGAARD,

Lectore juris in Univ. regia Fredericiana.

DRAFNIÆ.

Typis Jacobi Wulfsberg.

MDCCCXXXVII.

DET NORSKE MEDICINSKE SELSKAB

DRAMMENSVEIEN 44

OSLO

Figur 4: T.L.C.F. Blichs lisensiatgrad 1837. (Foto: Øivind Larsen 2014)